

I. ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ «НОВОГО ПЛАНУ МАРШАЛЛА» ДЛЯ УКРАЇНИ

На початку січня цього року понад сорока вчених з різних країн світу звернулися до своїх урядів із закликом організувати для України «новий План Маршалла»¹. На жаль, уряди не почули або не прислухалися до цього заклику, хоча політики та громадськість продовжують наполягати на втіленні цієї ідеї, оскільки:

- «План Маршалла» – «світовий бренд» ефективної програми міжнародної допомоги відродження економіки;
- уроки історичного «Плану Маршалла» важливі для нас і сьогодні. Їх можна викласти так.

Перший урок полягає в тому, що план економічної допомоги такого масштабу повинен бути складовою частиною більш глобальної доктрини – яка чітко визначає місце України у сучасному світі. Протягом останніх десятиріч відбувається ревізія «світового порядку» і тому потрібна нова «доктрина Трумена» щодо протистояння тим, хто хоче досягти такої зміни військовим шляхом, як це було і в часи «Плану Маршалла».

Другий урок – це інтеграційна спрямованість «Плану Маршалла», який став першим етапом сучасної євроінтеграції. «План Маршала» був, по суті, першим елементом реальної європейської економічної інтеграції.

Сьогодні ЄС біля «наших воріт», тому цілком логічно, щоб «новий План Маршалла» враховував наші потреби в забезпеченні успішної інтеграції до ЄС саме в контексті нещодавно ратифікованої Угоди про асоціацію та зону вільної торгівлі України з ЄС та був спрямований на відродження економіки України.

Третій урок – формування спеціальної установи з управління «планом», яку очолював би досвідчений та шанований у світі бізнесмен. Це ж стосується й інших спеціальних органів – не в останню чергу установ банківського механізму фінансування, що за досвідом реалізації «Плану Маршалла» є більш ефективним фінансовим механізмом.

Четвертий урок – наявність міцної програми економічних реформ, які виходила від країн-реципієнтів. Успішним «План Маршалла» був там, де країни «самі собі допомагали» саме на основі спільної й суспільно прийнятої програми відновлення економіки.

П'ятий урок – важливо мати впливового «важковаговика», який би став «новим Дж. Маршаллом» із тим, щоб «проштовхнути» та надати прискорення такому амбітному плану.

Із наведених вище уроків випливає можливий порядок денний «нового Плану Маршалла» для України. Йдеться про необхідність, отримання чіткого сигналу стосовно готовності надати Україні *серйозну, системну фінансову допомогу для підтримки економічного відновлення*.

З цієї метою необхідно забезпечити проведення міжнародної донорської конференції та прийняття відповідних рішень. (*Перший етап* такої конференції вже відбувся 8 липня 2014 року в Брюсселі, втім поки що конкретних рішень не прийнято.)². Йтися має – ще раз підкреслимо – про серйозну, системну фінансову допомогу в сумі принаймні в 20

¹ Support Ukrainians and they can help us build a fairer Europe // [The Guardian](http://www.guardian.com). – 3 January 2014.

² In Brussels, international donors agree to further support reforms in Ukraine. – URL: <http://www.urm.lt/default/en/news/in-brussels-international-donors-agree-to-further-support-reforms-in-ukraine>

млрд дол. (причому спочатку повинна бути оприлюднена сума, а потім – під неї – розроблена програма. Інакше в протилежному випадку все може закінчитися лиш купою незатребуваних розрахунків (які будь-яке міністерство може надати за першої вимоги).

Другий пункт порядку денного – це ініційована й підготовлена в Україні програма на основі прозорої дискусії в результаті широкого експертного обговорення. Необхідно буде досягнути консенсусу, а не просто схвалення чергової урядової програми, і хоча досягнення багатостороннього консенсусу нелегка справа, проте слід пам'ятати, що **«добре рішення сьогодні краще, аніж чудове рішення – завтра»**.

Третій пункт порядку денного – це *забезпечення* «Плану». Можливі різні варіанти. Можна спробувати прямо дублювати класичний «План Маршалла» та створити **спеціальні** установи: західну Адміністрацію та українську Адміністрацію (можливо, як дві частини єдиної інституції), а також спеціальну фінансову установу – УБРР (аналог KfW). Інший варіант – уповноважити на це інші установи, **делегувавши їм** відповідні функції: наприклад, американським та європейським агентствам допомоги, а також банкам (Ексімбанку США та ЄІБ), а також відповідним українським установам (Укрексімбанку). Хоча можливим є і **комбінований варіант**. Це вимагає додаткового обговорення, оскільки усі варіанти мають свою «плюси» та «мінуси».

У реалізації нового «Плану Маршалла» для України не менше за нас повинні бути зацікавлені наші європейські партнери, оскільки «успіх України може мати велике значення для розвитку цілої Європи»³.

* * *

Для ефективного використання можливої допомоги згідно з «Планом Маршалла» потрібно терміново змінювати систему державного управління, організацію фінансової та кредитної систем і фінансового ринку, що дозволить забезпечити ефективне використання кредитів і допомоги країн-донорів для стабілізації економіки України.

У зв'язку з цим першочерговим завданням має стати законодавче закріплення здійснення державного управління економікою, скеровуючись законодавчо визначеними національними пріоритетами, реалізація яких здійснюється на основі затверджених Кабінетом Міністрів України інвестиційних проектів. Концентрація на таких пріоритетах наявних матеріальних, трудових і, особливо, обмежених фінансових ресурсів здатна забезпечити найбільш ефективно (з позиції прискорення економічного розвитку) їхнє використання.

Саме такий підхід, зокрема, при виборі стратегічних напрямів (національних пріоритетів) застосовувала післявоєнна Німеччина (де за рахунок американської допомоги одні відбудовані підприємства забезпечували товарами внутрішній ринок, а інші – збільшували експорт для отримання іноземної валюти). Визначив у 80-ті роки минулого століття головні пріоритети і В'єтнам – розвиток АПК і нарощення експорту продукції. Розвиток аграрного виробництва, особливо важливого для країни на той час, значною мірою було забезпечено за рахунок технічного кредиту (у вигляді мінеральних добрив, засобів захисту рослин, агротехніки, дизпалива тощо) СРСР, що дозволило закласти десятки тис. га каучукових плантацій, кави, чаю, перцю та іншої продукції тропічного землеробства і суттєво підвищити врожайність рису. В результаті сьогодні ця країна не тільки забезпечила свої потреби відповідною сільськогосподарською продукцією, але й посіла провідні місця в світі з експорту цієї продукції.

Результати дослідження свідчать, що розвиток виробництва власної продукції, яка здатна змінити невиправданий імпорту та зумовити збільшення випуску продукції на екс-

3 Wawro J. *Plan Marshalla dla Ukrainy, czy dla Ukraińców?* // Salon 24. – URL : <http://jurekw.salon24.pl/564043,plan-marshalla-dla-ukrainy-czy-dla-ukraincow,3>

порт, об'єктивно відповідають вимогам довгострокових цілей щодо національних пріоритетів і для України.

Практично всі можливі інвестиційні проекти, що сприятимуть прискоренню економічного розвитку України, охоплюються названими вище пріоритетами.

Що ж стосується їхньої реалізації на основі державних інвестиційних проектів, то тут може бути два підходи. Фінансування тих проектів, які безпосередньо погодились підтримати країни-донори (чи одна з міжнародних фінансових організацій – ЄІБ, ЄБРР чи МБРР, наприклад, створення в Україні підприємства оборонного призначення), може здійснюватися відповідно до вимог і порядку, встановлених цими організаціями.

У випадку, коли відповідні кошти країн-донорів (у вигляді кредитів) нададуть Україні для вирішення комплексної проблеми (наприклад, нарощення експортного потенціалу), то витрачання їх має здійснюватися виключно через кредитну систему, для чого доцільно створити (враховуючи досвід Німеччини) Державний банк розвитку з відповідним уставним фондом і функціями (пропозиції з цього питання Інститутом подавалися раніше). В короткостроковому періоді відповідні функції щодо цільового витрачання коштів країн-донорів міг би виконувати спеціально створений у складі Укрексімбанку департамент.

Цільовому та ефективному використанню іноземної допомоги має також сприяти затвердження Кабінетом Міністрів (з урахуванням зарубіжного досвіду) конкретних критеріїв відбору державних інвестиційних проектів та порядок організації роботи державних установ із підготовки їх для розгляду Кабінетом Міністрів України.

Допомога має спрямовуватися передусім на підтримання інвестиційних проектів, що забезпечують обороноздатність країни, на розвиток енергетичного потенціалу (видобуток нафти, газу, вугілля, виробництво та збереження тепло- та електроенергії тощо) і підтримку експорту (металургія, хімія, сільське господарство). Водночас необхідно внести зміни до податкового законодавства щодо звільнення від сплати податку на прибуток підприємств, які реалізують пріоритетні інвестиційні проекти, зокрема, за рахунок іноземних кредитів.

II. АКТУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ ЗАЛУЧЕННЯ І ВИКОРИСТАННЯ МІЖНАРОДНОЇ ФІНАНСОВОЇ ДОПОМОГИ У КОНТЕКСТІ ВІДНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

1. Довести до міжнародних донорів необхідність створення Трастового фонду чи Грантового фонду розвитку для України з метою залучення зовнішньої допомоги до державного сектору переважно у формі грантів, а не кредитів.

Після 1985 р. 20 країн із 34, де мали місце збройні конфлікти, отримували міжнародну допомогу за рахунок Трастових або Грантових фондів, внески до яких здійснювалися на безвідшкодовній основі. Слід також враховувати, що:

а) Україна об'єктивно буде неспроможна обслуговувати зростаючий рівень боргового навантаження при залученні значного обсягу позичкового фінансування (у вересні 2014 р. державний борг уже перевищив 60% ВВП, а на кінець 2015 року ймовірно сягне 80%);

б) реструктуризація державного боргу у випадку неплатоспроможності Уряду ізолюватиме Україну від міжнародного ринку капіталів і унеможливитиме повноцінну асоціацію з ЄС.

За більшістю показників боргової стійкості рівень боргових ризиків в Україні оцінювався як дуже високий іще на початку 2014 року. Після 63% девальвації гривні пропорційно збільшився і тягар обслуговування зовнішнього державного боргу та валютних ОВДП. За результатами численних емпіричних досліджень для країн із низьким і середнім рівнем доходів економічно прийнятний рівень державного боргу не перевищує 40% ВВП, а

рівень у 60% ВВП вважається критичним. У своїй роботі фахівці МВФ показали, що 55% дефолтів у групі країн із ринками, що формуються, відбувалися у країнах із рівнем державного боргу до 60% ВВП; а середній рівень державного боргу напередодні дефолту становив 50% ВВП⁴.

2. При залученні фінансування від міжнародних фінансових організацій запозичені кошти спрямовувати переважно на кредитування самоокупних інвестиційних проектів.

Самоокупні інвестиційні проекти з часом генеруватимуть доходи для погашення накопичених боргів, що не погіршуватиме боргову спроможність країни. З іншого боку, накопичення додаткового обсягу державних боргових зобов'язань без розширення економічного базису для сплати боргів породжує загрози для платоспроможності держави. Реалізація такої пропозиції означає, зокрема, переструктурування кредитного портфеля МБРР на користь самоокупних інвестиційних проектів і зменшення кількості системних проектів.

3. Обґрунтовувати потреби України в іноземному фінансуванні від міжнародних кредиторів і донорів крізь призму зовнішніх ефектів для світового співтовариства.

Фінансування вкрай важливих для України заходів і проектів залежить як від бажання кредиторів і донорів виділити необхідні обсяги ресурсів, так і від уміння України обґрунтувати потреби у відповідних заходах і необхідність участі зовнішніх донорів. У цьому контексті важливо показати, що ті заходи й проекти, які фінансують донори, принесуть користь не лише Україні, а й світовому співтовариству загалом. Особливо добре такі аргументи спрацьовують у сферах енергетики, охорони навколишнього середовища, міграції та регіональної безпеки, а негативні зовнішні ефекти для світу можуть проявлятися як утримання осередку економічної нестабільності і військового протистояння в Європі, неконтрольованих потоків міграції з України в ЄС, ризики екологічних і техногенних катастроф, порушення транзиту російських енергоносіїв до ЄС тощо.

4. Поставити перед донорами питання надання технічної допомоги і фінансових ресурсів з метою заснування місій із підвищення продуктивності для ключових галузей економіки і провідних підприємств України за прикладом такої допомоги у рамках «Плану Маршала» у післявоєнний період.

Метою цього заходу є надання технічної та консультативної допомоги підприємцям, промисловцям України, спеціалістам і робітникам підприємств, що передбачає переймання передового досвіду від європейських і американських компаній з питань технологій виробництва та організації виробництва і збуту продукції.

5. Домагатись включення до плану зовнішньої допомоги програми пільгового кредитування придбання і оновлення основних фондів для середніх і великих підприємств України. Для забезпечення такої програми мають активно залучатись МФО та західні банки – ЄІБ, ЄБРР, МБРР, МФК, КфВ, шляхом участі в безпосередньому кредитуванні українських підприємств та/або поповнення статутного фонду Державного банку розвитку України.

Така програма повинна мати всеохоплюючий характер і бути доступною для всіх потенційно конкурентоспроможних суб'єктів господарювання. Підприємства повинні мати можливість отримати кредити строком на 4–10 років під низькі відсоткові ставки. Цільовою групою підприємств мають бути експортери ГМК, машинобудування, хімічної промисловості, сільськогосподарські підприємства, підприємства паливно-енергетичного комплексу та житлово-комунального господарства.

⁴ Public Debt in Emerging Markets: Is It Too High? – URL: <http://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2003/02/pdf/chapter3.pdf>.

III. СТРУКТУРНО-ФУНКЦІОНАЛЬНА МОДЕРНІЗАЦІЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ФІНАНСОВОГО РИНКУ У КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ «ПЛАНУ МАРШАЛЛА» ДЛЯ УКРАЇНИ

Незалежно від термінів та масштабів отримання Україною фінансової підтримки від ЄС та США, фінансування реалізації структурної перебудови та реформ в країні має спиратись на внутрішній фінансовий ринок. У нинішніх умовах необхідно оперативно здійснити його комплексну модернізацію з метою тісної *інтеграції до глобальних фінансових ринків, концентрації капіталу, ретельнішого нагляду за операторами ринку, диверсифікації можливостей залучення інвестицій, підвищення довіри до юрисдикції*.

Найважливішим при цьому є *приведення законодавства та умов функціонування національного фінансового ринку у відповідність до євродиректив*. Причому ці заходи мають бути *поміркваними*, аби за період, визначений умовами Угоди про Асоціацію з ЄС, врахувати існуючі особливості, напрацювання та здобутки національного фінансового ринку.

Горизонт проведення модернізації оцінюється в 4 роки. *Інструментами реалізації* мають стати регуляторні, організаційні та інституціональні заходи, *практична імплементація яких дозволить*:

1. Створити умови для появи та розвитку більш якісних інструментів, які підвищать довіру до інструментарію фінансових ринків, зокрема:

- *стимулювати розвиток ринку локального публічного боргу, який на сьогодні є найбільш ефективним джерелом як залучення, так і інвестування коштів для українських компаній (зокрема банків) шляхом ухвалення ЗУ "Про публічний борговий ринок" (щодо захисту прав облігаціонерів та консолідації законодавчого регулювання випуску та обігу боргових інструментів) і внесення змін до Бюджетного кодексу (зокрема, щодо активізації випуску та обігу муніципальних позик);*

- *сформуувати законодавче та інституційне підґрунтя для розвитку ринку деривативів (валютних, фондових, відсоткових, товарних), що дозволить учасникам фінансового ринку здійснювати хеджування ризиків, притаманних національній економіці, ухваливши ЗУ "Про похідні фінансові інструменти (деривативи)" (щодо класифікації деривативів, особливостей їхнього укладення, порядку обліку та клірингу) та внісши зміни до Податкового кодексу (щодо більш докладного врегулювання обліку операцій з цінними паперами та деривативами, в т.ч. операцій хеджування, стимулювання довгострокових інвестицій);*

- *стимулювати розвиток локального ринку акцій у напрямі підвищення якості емітентів за рахунок реальної публічності, а не формального виконання вкрай лояльних національних стандартів корпоративного управління, оскільки корпоративна реформа, пов'язана зі значним навантаженням на емітентів, не зумовила розширення можливостей залучення ними капіталу; для цього необхідне внесення змін до ЗУ "Про акціонерні товариства" (щодо захисту прав акціонерів); позитивним фактором може стати процедура подвійного лістингу та паралельний обіг на міжнародних та українських фондових біржах акцій іноземних емітентів, що мають активи в Україні. Дієвим прикладом ефективного корпоративного управління для національних компаній і драйвером розвитку ринку можуть стати емітенти, які належать до державного сектора економіки. Це можливо у випадку вдалої приватизації шляхом одночасного продажу суттєвого пакету акцій стратегічному інвестору та поширенню серед значного кола індивідуальних інвесторів. Такий ефективний сплав «якірного» та роздрібних інвесторів, що відрізняється від сучасної практики*

незначного кола акцій у вільному обігу, має стати привабливим напрямом інвестування та гарним прикладом для українських емітентів.

2. Забезпечити якісні зрушення у розвитку національних фінансових інститутів та інфраструктури ринку, зокрема:

- *стимулювати збільшення джерел та обсягів локальних довгострокових фінансових ресурсів як основного чинника розвитку національних фінансових інститутів, для цього необхідно переглянути регулятивні засади функціонування фінансових інститутів у бік диверсифікованого стимулювання (фіскального, регуляторного) з урахуванням чинника продуктивності для національної економіки існуючої структури активів та операцій (насамперед це стосується ІСІ та страхових компаній, зокрема, необхідне усунення структурних диспропорцій на ринку ІСІ (домінування венчурних фондів) і формування передумов для розвитку більш продуктивних фондів, у т.ч. створених відповідно до стандартів ЄС (UCITS), перетворення українських фінансових посередників на інвестиційні фірми відповідно до директиви MiFiD (створені в Україні КУА виконують тільки функцію управління активами ІСІ, але позбавлені можливості самостійно інвестувати кошти; на нинішньому етапі з метою розвитку фінансових інститутів, концентрації фінансових ресурсів доцільне об'єднання цих функцій)), продовжити пенсійну реформу та забезпечити підвищений захист активів пенсійних фондів, що збільшить довіру та, як наслідок, активи пенсійної системи (зміни до ЗУ "Про загальнообов'язкове пенсійне страхування", "Про недержавне пенсійне забезпечення" (щодо стимулювання розвитку недержавної пенсійної системи), "Про страхування" (щодо підвищення продуктивної участі страхових компаній у розвитку ринку капіталів));*

- *підвищити якість і стійкість фінансових інститутів та оптимізувати їхню кількість на фінансовому ринку – наразі на вузькому фінансовому ринку України функціонують понад 170 банків (на 25 з них припадає 80% активів та 75% капіталу), 400 страхових компаній (50 з них отримують 80% премій), 340 КУА (50 із них управляють 65% сукупної вартості активів ІСІ), не всі з яких спроможні вести ефективну діяльність та належним чином обслуговувати своїх клієнтів;*

- *консолідувати національний біржовий ринок для ретельнішого контролю, протидії маніпулюванню та дефрагментації цін, переходу конкуренції в біржовому сегменті з локального рівня на міждержавний шляхом внесення змін до ЗУ "Про страхування", "Про цінні папери та фондовий ринок" (щодо посилення якості контролю та нагляду за учасниками фондового ринку);*

- *удосконалити розрахункову та клірингову інфраструктуру фінансового ринку шляхом внесення змін до ЗУ "Про депозитарну систему України" (щодо додаткового регулювання моделей клірингу і розрахунків щодо фінансових інструментів, функцій та порядку взаємодії учасників фінансової інфраструктури);*

3. Забезпечити справедливе оподаткування та адекватність валютного регулювання на фінансовому ринку, зокрема стосовно:

- *орієнтації у податковому законодавстві винятково на ринкову ціну фінансових інструментів, що склалася на організованих (біржових) ринках (зокрема, у питаннях визначення звичайної ціни);*

- *запровадження оподаткування податком на прибуток та податком на доходи фізичних осіб за сукупністю операцій на фінансових ринках за звітний період та надання податкових пільг довгостроковим фінансовим інвестиціями (понад три роки);*

- *відміни подвійного оподаткування операцій ІСІ;*

- *забезпечення сприятливих умов для реалізації базових економічних інтересів активної частини ринку (публічні компанії, біржовий ринок, інвестори) та активізації боротьби з використанням фіктивних фінансових інструментів;*

- *відміни особливого (акцизного) податку на операції з фінансовими інструментами; усунення суперечливих наслідків трансфертного ціноутворення для фінансових інструментів;*

- *поширення участі України в трансграничному обігу капіталу з метою залучення інвестиційних ресурсів за рахунок створення сприятливих умов для внутрішніх та іноземних інвесторів та емітентів, а також забезпечення можливостей для українських емітентів (у т.ч. банків) залучати капітал на зовнішніх ринках безпосередньо, без додаткових витрат та обтяжливих процедур, пов'язаних зі створенням SPV, GDR тощо.*

4. Підвищити якість регулювання фінансового ринку, насамперед за рахунок:

- *консолідації функцій державного регулювання фінансових ринків шляхом їхнього інституціонального розподілу на регулювання банківських (НБУ) та небанківських установ (регулятор, створений шляхом об'єднання НКЦПФР та Нацкомфінпослуг);*

- *впровадження диверсифікованих підходів до регулювання та пруденційного нагляду, що надалі дозволить впроваджувати вимоги євродиректив поступово, з урахуванням поточних фінансових та операційних можливостей різних категорій учасників фінансового ринку та зосередження уваги на найбільш проблемних питаннях;*

- *розширити залучення до регулювання відносин у фінансовому секторі ринкової спільноти на основі інститутів саморегулювання, що сьогодні є звичайною європейською практикою.*

IV. СЕКТОРАЛЬНІ СКЛАДОВІ «ПЛАНУ МАРШАЛЛА» ДЛЯ УКРАЇНИ

IV. 1. РОЗВИТОК АВТОТРАНСПОРТНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ

Роль транспортної інфраструктури в економіці України є і залишатиметься вкрай важливою. Її значення в житті країни зростатиме, особливо у повоєнному відновленні постраждалих регіонів. За підсумками 2013 р. діяльність транспорту і зв'язку в структурі ВДВ займала 9,3%, обсяг освоєних капітальних інвестицій – 6,5%, або 2,3% від ВВП, кількість зайнятих у цій сфері – 6,7% від загальної кількості зайнятих по економіці. Щоденно транспортна система України перевозить 18,7 млн пас. та 5,1 млн т вантажів.

Проте Україна сьогодні перебуває на одному з останніх місць у світі за показниками якості інфраструктурних послуг, довжини та якості доріг, рівнем їхнього фінансування та утримання. Як результат, за останні 5 років обсяги транзитних перевезень, що йдуть через Україну, скоротились у 2,6 раза – з 325 млн т (2008) до 124 млн т (2012).

Водночас щорічні потреби у фінансуванні транспортної інфраструктури України оцінюються у 4,5 млрд євро, з яких Україна (з різних джерел фінансування, але переважно з власних коштів підприємств) могла вкладати тільки 30–50% від потреби. В Україні за останні 7 років у всі види транспортної інфраструктури було вкладено близько 15–16 млрд євро, або 1,5–2,2 млрд щорічно. Таким чином, щорічне недофінансування транспортних проектів становить 2,3–3,0 млрд євро. Окрім того, за оцінками ООН, збитки від неоголошеної війни в Україні становлять 440 млн дол., з яких 170 млн – це кошти, необхідні на відновлення автодорожньої та залізничної інфраструктури Донецької та Луганської областей.

За таких умов фінансування довжина автомобільних доріг загального користування в Україні залишається без змін в останні 20 років і становить 169,3 тис. км, що порівняно з країнами Європи досить невеликий показник (Франція – 950 тис. км, Німеччина – 644 тис. км, Італія – 424 тис. км, Польща 412 тис. км), а кількість швидкісних трас в Україні взагалі вкрай мала – 2,8 тис. км (тоді як в Німеччині – 12,4 тис. км, Франції – 10,8 тис. км, Італії – 6,5 тис. км). Доведено, що скорочення часу при переміщенні пасажирів і вантажів на 1% дозволяє збільшувати зростання ВВП країни на 0,25%.

Тому, на нашу думку, необхідно ухвалити **Національну програму розбудови нових швидкісних міжнародних коридорів**, що сприятиме розвитку швидкісних видів транспорту та створенню якісної швидкісної дорожньої інфраструктури. За основу можна використати **«Проект будівництва та експлуатації нових транспортних магістралей в Україні»**, що передбачає створення автомагістралі та швидкісної залізниці європейської колії 1435 в одному землевідведенні, розроблений АТ «Укртрансдор», якому надати статус Національного проекту. Тим більше, що Постанову Кабінету Міністрів України №346 від 20.03.1998р. «Про прийняття Програми створення й функціонування національної мережі міжнародних транспортних коридорів в Україні» не було виконано повною мірою, адже будівництво нових магістралей в Україні в останні 20 років не велося.

Для того щоб розпочати програму, можна було б залучити кошти донорів. **Програма розбудови нових швидкісних міжнародних коридорів матиме мультиплікативний ефект**, оскільки будуть задіяні суміжні галузі виробництва (за попередніми оцінками, для будівництва першої черги нових платних магістралей на території України буде створено 700 тис. робочих місць, другої черги – 200 тис.)

Для удосконалення механізму державно-приватного партнерства необхідні прозорі й зрозумілі для концесіонерів умови інвестування в дорожнє будівництво, для чого необхідно внести зміни до Закону України «Про джерела фінансування дорожнього господарства України» від 18 вересня 1991 року № 1562-ХІІ. Необхідно **відновити Державний дорожній фонд** у складі Спеціального фонду Державного бюджету України з **чітким визначенням джерел наповнень та витрат**. Адже, щорічно дія статті 3 цього Закону в частині формування дорожніх фондів призупинялася Законами про державний бюджет. Більше того, у проекті змін до Бюджетного кодексу, розробленому Міністерством фінансів України у 2014 р. у пакеті з проектом Державного бюджету України на 2015 рік, передбачено знову **скасування цільових джерел фінансування дорожнього господарства, які акумулюються у спеціальному фонді держбюджету, і запровадження фінансування всіх видатків дорожньої галузі із загального фонду.**

Також у Законі «Про джерела фінансування дорожнього господарства України» необхідно зазначити, **який % від акцизного збору на нафтопродукти має надходити до Державного дорожнього фонду**. Для прикладу, в Польщі до Державного дорожнього фонду надходить 80% від паливного збору. Оскільки українці споживають близько 10 млн т пального на рік (бензину та дизельного пального), сплачуючи при цьому 2,6 грн акцизу з кожного літру бензину та 2 грн з літру дизпалива, то в ДДФ могли б надходити кошти в розмірі 30–35 млрд грн на рік, що є мінімальною потребою дорожньої галузі.

Необхідно передбачити, що одним із джерел наповнення Державного дорожнього фонду стануть **платежі від компаній, що обслуговують платні автостради**. Наразі визначено, що за отримання дороги в концесію треба заплатити – так в Законі України «Про джерела фінансування дорожнього господарства України» зазначається, що одним із джерел наповнення ДДФ є «плата за передачу доріг у концесію», що суперечить світовій практиці, замість цього доцільно стягувати на користь ДДФ платежі від компаній, що обслуговують платні автостради. А як одну зі статей витрат коштів ДДФ передбачити **платежі компаніям, що будують і/або експлуатують платні автостради** (як винагороду за доступність).

IV.2 ІНВЕСТИЦІЙНІ ПРІОРИТЕТИ У СФЕРІ РОЗВИТКУ СІЛЬГОСПВИРОБНИЦТВА УКРАЇНИ ТА МЕХАНІЗМИ ЇХНЬОЇ РЕАЛІЗАЦІЇ

Об'єкти інвестиційної підтримки в сільському господарстві та суміжних з ним галузях

Напрямок інвестування	Механізм реалізації, у т.ч. за участі держави
<i>Сфера сільгоспвиробництва</i>	
Придбання комплексу машин для мінімального і нульового обробітку ґрунту (~ 325 млн дол)	Система НАК “Укragenrolізинг”, компенсація частки % ставки, здешевлення придбання для певних груп виробників (~120 млн дол)
Придбання техніки для збирання зернових і картоплі (~ 325 млн дол)	
Закладання садів, виноградників на крапельному зрошенні (щорічно: ~ 40 млн дол)	Пряма державна фінансова підтримка за держпрограмою (~ 40 млн дол)
Будівництво мережі теплиць (~ 500 млн дол)	Компенсація 50% вартості (~380 млн дол)
Будівництво мережі плодоовочесховищ (~ 260 млн дол)	
<i>Інфраструктура</i>	
Придбання вагонів-зерновозів (~300 млн дол)	Державне фінансування (300 млн дол)
Будівництво мережі суходольних елеваторів: (I-й етап ~ 200 млн дол)	Безоплатне виділення земельної ділянки, компенсація частки % ставки, участь на засадах асоційованого членства (~40 млн дол)
Будівництво кооперативного портового елеватора: (~ 50 млн дол)	
Будівництво плодоовочевих логістичних центрів (~ 420 млн дол)	50% бюджетна компенсація (~210 млн дол)
Днопоглиблення (Дніпро: вартість ~ 2 млн дол)	Державне фінансування (~2 млн дол)
<i>Переробка продукції</i>	
Реконструкція підприємств для глибокої переробки зерна та випуску готового продовольства (~350 млн дол)	Державно-приватне партнерство
Будівництво (реконструкція) плодоовочевих консервних заводів (~150 млн дол)	
Будівництво потужностей з виробництва біопалива з енергетичних сільгоспкультур	Здешевлення придбання для певних груп виробників
<i>Хімічна сільськогосподарська промисловість</i>	
Виробництво засобів захисту рослин	Тимчасові податкові та митні пільги
<i>Сільськогосподарське машинобудування</i>	
Модернізація виробництва тракторів класу 1,4 (~180 млн дол)	Тимчасові податкові пільги, тимчасове безмитне ввезення імпортного обладнання та запчастин
Комплектація з наступним виробництвом комплексу машин для технологій з мінімальним і нульовим обробітком ґрунту (~1 млн дол)	
Комплектація з наступним виробництвом зерно- та картоплезбиральної техніки (~260 млн дол)	
Виробництво обладнання для тепличних господарств (~300 млн дол)	
Виробництво обладнання для плодоовочесховищ та логістичних центрів (~350 млн дол)	

Для забезпечення успішної реалізації ключових інвестиційних проектів із залученням коштів країн-донорів та іноземних інвесторів необхідно таке.

- Ухвалити Закон України «Про інтеграцію іноземного капіталу в агропромисловий комплекс України на засадах партнерства» (робоча назва), який *унормує особливості інтеграції іноземного капіталу в агропромисловий комплекс України з метою упередження поглинання іноземними компаніями сільгосп підприємств у процесі реалізації інвестиційних проектів.*

- У встановленому порядку унормувати пільги для іноземних компаній, які започаткують в Україні виробництва запропонованих проектом видів сільгосптехніки, обладнання та засобів захисту рослин (зокрема, ввести п'ятирічні податкові канікули, скасувати мито на імпортовані комплектуючі вузли, оплатити навчання кадрів тощо).

Це знизить вартість спецтехніки й хімічних засобів для сільського господарства, зекономить валютні кошти, реалізує функцію сільського господарства щодо пришвидшення розвитку суміжних з ним галузей, зокрема, виробництв засобів виробництва для сільського господарства.

- Ухвалити Закон України «Про Фонд кредитних гарантій для сільського господарства», що *знизить рівень ризикованості повернення довгострокових аграрних кредитних інвестицій, як це поширено у світовій практиці.*

- Привести у відповідність до європейського законодавства Закон України «Про банки і банківську діяльність» в частині, що стосується формування і функціонування кооперативних банків.

Це підвищить доступність кредитних ресурсів для об'єднань малих і середніх агровиробників шляхом розвитку інститутів самофінансування, що є основою інвестиційного забезпечення світового агровиробництва.

- Забезпечити виконання постанов Кабінету Міністрів України щодо бюджетного фінансування пріоритетних напрямів розвитку сільгоспвиробництва, що *сприятиме вирівнюванню умов розширеного відтворення в галузі та підвищенню рівня конкурентоспроможності виробництва в контексті функціонування ЗВТ з ЄС; підвищить рівень фінансового, матеріально-технічного та інфраструктурного забезпечення середніх і малих підприємств; знизить невиправно високу частку імпорту в споживанні на внутрішньому ринку м'яса та фруктів.*

Важливою складовою розвитку сільгоспвиробництва в Україні є також **подолання структурних деформацій в аграрному секторі шляхом інституціалізації і модернізації малотоварного сільськогосподарського виробництва.** Це зумовлено тим, що в країні склалася дуальна структура аграрного сектора, на одному з полюсів якої зосереджені агрохолдинги, а на іншому – господарства населення, які виробляють майже половину валової продукції сільського господарства, але не інтегровані в механізми ринкового функціонування та інноваційного розвитку галузі. Найвагоміша частина господарств населення – особисті селянські господарства, серед яких сформувався прошарок (приблизно 700 тис.) товарних і напівтоварних господарств. Вони могли б трансформуватися в сімейні фермерські господарства (СФГ) – аналог зарубіжних ферм, що є основою аграрного устрою розвинених країн світу. Це потребує економічної та організаційної підтримки, нормативно-правового забезпечення і коштів для техніко-технологічної модернізації СФГ, оновлення людського капіталу їхніх власників, а також для створення ринкової інфраструктури, необхідної для їхнього ефективного функціонування.

З метою подолання наявних диспропорцій необхідно:

- внести зміни до Цивільного кодексу України та інших нормативно-правових актів, якими узаконювалося б сімейне фермерське господарство (СФГ) як особлива форма господарювання в сільському господарстві без набуття статусу юридичної особи чи фізичної особи – підприємця;

- ухвалити Положення про спрощений порядок реєстрації, обліку і звітності СФГ, Програму підтримки сімейного фермерства, Закон про особливу систему соціального забезпечення осіб, зайнятих у сімейних фермерських господарствах;
- створити Фонд інституціалізації і модернізації сімейних фермерських господарств із зарахуванням до нього цільової позики та грантів, отриманих у межах «Плану Маршалла для України».

IV.3. Підвищення ЕНЕРГОЕФЕКТИВНОСТІ

У сьогоденних умовах пропозиції щодо активізації політики енергоефективності слід розглядати в такому часовому контексті:

- **в короткостроковій перспективі** (на поточний осінньо-зимовий період) пріоритетним є не стільки енергоефективність, як енергозбереження (в т.ч. адміністративне обмеження споживання, зокрема, за рахунок лімітів на газ та планові відключення електроенергії), а також максимальне заміщення використання природного газу та інше;
- **у середньостроковій перспективі** (до 2020 р.) повинно йтися саме про енергоефективність і забезпечення надійності постачання енергоресурсів.

Реалізація політики енергоефективності в Україні із урахуванням міжнародних зобов'язань (виконання Національного плану дій з енергоефективності) потребує залучення значної кількості фінансових ресурсів, потреба в яких, згідно з розрахунками ДУ "Інституту економіки та прогнозування НАН України", може становити 85 млрд євро. до 2020 р., дві третини з яких становлять кошти, що мають бути залучені для заміни населенням старого обладнання на сучасне, більш енергоефективне, зниження втрат тепла, шляхом утеплення житлових і нежитлових приміщень тощо.

Із цих міркувань Уряду необхідно:

1. Провести зміни в національній тарифній політиці щодо населення, зокрема:
 - поступово підняти тарифи для населення до економічно обґрунтованого рівня із забезпеченням адекватного цінового паритету між різними видами палива та енергії.
 - переглянути диференціацію тарифів залежно від обсягів споживання природного газу, електричної та теплової енергії, значно знизивши останні порогові значення;
 - прискорити обладнання багатоквартирних будинків індивідуальними засобами обліку споживання природного газу та спонукати їх до встановлення засобів диференційованого (зонного) обліку споживання електроенергії.
2. Запровадити нові та розширити існуючі кредитно-грошові механізми стимулювання енергозбереження та використання відновлювальних джерел енергії серед населення.

Кредитно-грошові механізми стимулювання енергозбереження, що зарекомендували себе в інших країнах, можуть виявитися неефективними для цілей заміщення споживання природного газу іншими енергоресурсами в Україні. Причина цього лежить у площині незбалансованості вітчизняної тарифної та цінової політики на енергоресурси. Поетапна реалізація її збалансування з одночасним запровадженням кредитно-грошових механізмів-компенсаторів для певних груп споживачів може гарантувати її дієвість.

Зниження останніх порогових значень у структурі диференціації тарифів націлене на оплату платоспроможним населенням реальної вартості послуг в енергопостачанні і не зачепить малозабезпечених громадян. Наприклад, пропонується змістити початок

останнього (третього) порогу електроспоживання з нинішніх 800 кВт·год. до 400 кВт·год. для будинків, обладнаних електроплитами та до 300 кВт·год. для будинків, обладнаних газовими плитами. Це стимулюватиме використання сучасних енергоефективних електроприладів та засобів освітлення, скорочуватиме обсяг перехресного субсидювання та дозволить знизити тарифи для промисловості. Для впровадження таких заходів необхідно внести зміни у Постанову НКРЕ №749 від 23.05.2014 р. "Про внесення змін до тарифів на електроенергію, що відпускається населенню". Аналогічно необхідно переглянути порогові значення для споживання природного газу населенням.

Оснащення багатоквартирних та приватних будинків засобами диференційованого (зонного) обліку споживання електроенергії, що дозволить досягти часткового вирівнювання графіку навантаження в ОЕС України за рахунок зсуву низки побутових процесів (прання, електронагрів води, доопалення чи акумуляція енергії для опалення, автоматизоване приготування їжі тощо) з пікових у нічний період. Це сприятиме підвищенню надійності роботи енергосистеми, оптимізації експлуатаційних витрат електростанцій і вартісних показників електроенергії.

Створення кредитно-грошових механізмів стимулювання використання відновлювальних джерел енергії (біомаса, сонячна енергія та енергія землі) серед населення є необхідною умовою виконання Національного плану дій з відновлюваної енергетики на період до 2020 р. Його виконання є зобов'язанням перед Європейським енергетичним співтовариством та є умовою Угоди про асоціацію з ЄС. Без залучення населення, а також нежитлового сектора виконання Нацплану є малоімовірним.

3. Спростити процедуру отримання пільг вітчизняним виробникам та промисловим користувачам енергозберігаючого обладнання, підвищити її прозорість та скоротити час на прийняття рішень із цього питання.

У чинному Податковому кодексі України передбачено низку преференцій щодо податків для компаній, які виробляють та застосовують енергозберігаюче обладнання і устаткування з використанням ВДЕ. Але на практиці у підприємств виникає ряд значних труднощів при отриманні цих преференцій. Особливо непрозорою і непередбачуваною є процедура отримання пільг на ввезення такого обладнання без сплати мита і ПДВ. Необхідно спростити процедуру отримання цих пільг, підвищити її прозорість та скоротити час на прийняття рішень із цього питання.

4. Скасувати мита на ввезення в Україну легкових пасажирських електромобілів, спростити умови продажу та розробити програму запровадження їхнього вітчизняного виробництва.

Такі заходи дозволять скоротити споживання нафтопродуктів (залежність від імпорту яких є надзвичайно висока), зменшити викиди шкідливих речовин та стимулюватимуть вітчизняне інноваційне машинобудування та інше виробництво. З іншого боку, це сприятиме виконанню зобов'язань України перед Енергетичним співтовариством та ЄС щодо використання відновлюваних джерел енергії у транспортному секторі.

5. Створити інвестиційно-привабливе тарифоутворення для виробників комбінованого виробництва тепла та електроенергії, які використовують відновлювані та нетрадиційні джерела енергії (біомаса, біогаз, метан вугільних родовищ тощо).

Такі заходи дозволять знизити вартість виробництва теплової енергії за рахунок використання більш дешевої сировини та продажу електроенергії. Крім того, це зменшить навантаження на державний бюджет, оскільки скоротяться обсяги дотацій підприємствам теплокомуненерго, що використовують природний газ.

6. Передбачити можливість першочергового, але обґрунтованого впровадження технологій спалювання вугілля в циркулюючому киплячому шарі при відновленні зруйнованих або модернізації існуючих та будівництві нових енергоблоків на ТЕС та ТЕЦ.

Спалювання вугілля в циркулюючому киплячому шарі (ЦКШ) для енергоблоків електричною потужністю 330–500 МВт (з ККД 36–41%) забезпечує можливість спалювання високозольного вугілля ($Ad=30-40\%$) та виконання екологічних вимог ($NO_x < 200$ мг/нм³; $SO_2 < 200$ мг/нм³; пил < 50 мг/нм³). Це не потребуватиме будівництва дорогих систем сірко- та азотоочищення та дозволить уникнути штрафів за перевищення викидів.

7. Створити інвестиційно-привабливі умови для впровадження технологій газифікації вугілля з метою отримання цінних хімічних продуктів.

Наразі впровадження технології поточної газифікації вугілля в Україні для цілей виробництва електроенергії вважається передчасним з огляду на очікувані високі капітальні витрати, складність експлуатації нетипового для енергетики обладнання, а також необхідність використання якісного, зазвичай низькозольного (10–20%), вугілля для забезпечення високої ефективності роботи енергоблоків.

Водночас вважається, що поточна газифікації вугілля в Україні для цілей виробництва хімічних продуктів (добрив, моторних палив тощо) може бути доцільною при її застосування на крупних хімічних вітчизняних підприємствах, які використовують імпортований (переважно російський) природний газ.

Додаткові переваги певні типи поточних газифікаторів можуть мати при використанні засоленого вугілля українських родовищ, яке наразі не використовується у ПЕК України.

8. Запровадити широкомасштабну модернізацію газоперекачувальних агрегатів компресорних станцій шляхом заміни газотурбінних та поршневих двигунів на електропривід або газоперекачувальний агрегат у комбінації з газотурбінним і електроприводом.

Переведення (повне або часткове) газоперекачувальних агрегатів з газу на електроенергію дозволить значно зекономити природний газ завдяки скороченню виробничо-технологічних витрат при транспортуванні природного газу. Незалежно від об'ємів транзиту природного газу з РФ до ЄС запропонована модернізація газоперекачувальних агрегатів компресорних станцій матиме позитивний ефект.

9. Запровадження енергетичного менеджменту й енергетичного аудиту на усіх державних підприємствах і в бюджетних установах із стимулюванням їх до впровадження сучасних технологій автоматизованого моніторингу та регулювання споживання енергетичних ресурсів.

Запровадження енергетичного менеджменту та енергетичного аудиту дозволяє провести аналіз використання паливно-енергетичних ресурсів та оцінити енергетичну ефективність процесів виробництва продукції (виконання робіт, надання послуг), визначити існуючі резерви та виявити реальний й економічно-доцільний потенціал для впровадження енергоефективних заходів, разом із навчанням персоналу з питань ефективного використання паливно-енергетичних ресурсів.

10. Враховуючи сьгоднішні реалії та цілі політики з енергоефективності, потребує суттєвого переосмислення і оновлення (заміни) Закон України «Про енергозбереження», який носить декларативний характер, не містить механізмів прямої дії і вже майже повністю вичерпав свій ресурс.

11. Доручити профільним міністерствам та відомствам переглянути Національний план дій з енергоефективності до 2020 р. та Енергетичну стратегію України на період до 2030 р. з метою проведення ревізії основних національних цільових показників, а також перелік заходів з енергоефективності як на національному, так і на секторальному рівнях.

Враховуючи, що політика з енергоефективності потребує чіткого цілепокладання, що давало б змогу визначити пріоритети, встановити чіткі орієнтири, розподілити обов'язки та оцінювати ефективність реалізації, необхідно в стислі терміни переглянути основні національні цільові показники, а також перелік заходів з енергоефективності.

IV.4. ІНТЕГРАЦІЯ ГАЛУЗЕЙ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ ДО ЕКОНОМІКИ ЄС ТА УЧАСТІ У ЄВРОПЕЙСЬКІЙ ПРОГРАМІ РЕНЕСАНСУ ПРОМИСЛОВОСТІ

Задля уникнення ризиків прискореної деіндустріалізації економіки, що виникають внаслідок розриву традиційних для України виробничо-коопераційних зв'язків зі східними партнерами, необхідно напрацювати та прийняти до реалізації дорожні карти співробітництва за видами промислової діяльності між країнами ЄС та Україною.

Пропоновані заходи:

- Реалізація спільних проектів, спрямованих на оптимізацію структури промислового виробництва. Машинобудування має розглядатися як ключова галузь оптимізації, її частка в обсязі переробної промисловості має бути збільшена до 20,8% у 2020 р. (2013 р. – 14,7%). Перевага потрібно надати проектам у підгалузях, продукція яких має місткий незадоволений попит на внутрішньому ринку і перспективи зростання експортного потенціалу. Зокрема, пропонується:

у галузі приладобудування – започаткувати проекти розвитку вітчизняної мікроелектроніки, особливо у контексті завдань підвищення обороноздатності країни. Виробники України можуть брати участь у інвестиційно-виробничій співпраці щодо розбудови виробництва електронної компонентної бази за такими напрямками:

- розвитку мікроелектронних приладів для охорони здоров'я, моніторингу (зокрема ядерного) навколишнього природного середовища, запобігання тероризму;
- створення принципово нових матеріалів (у тому числі наноматеріалів) і компонентів для мікроелектроніки;
- розвитку приладів інфрачервоної мікроелектроніки нового покоління з високою роздільною здатністю і розширеним діапазоном функціонування;
- розвитку твердотільної надвисокочастотної електроніки міліметрового діапазону довжини хвиль, а саме: створення елементної бази приладів, розроблення і виробництво діодів, елементів інтегральних схем, базових модулів і апаратури для новітніх систем навігації та радіолокації;
- розширення експортного потенціалу в сфері високих мікроелектронних технологій;

у галузі суднобудування доцільно започаткувати спільні проекти щодо спорудження танкерів-газовозів, транспортів і нафтових платформ для освоєння морського шельфу. Україна може приєднатися до розбудови танкерного і риболовного флоту країн ЄС. Наразі існують необхідні потужності на суднобудівних заводах Миколаївської області;

у галузі енергетичного машинобудування – залучення підприємств України (харківських «Турбоатом», «Електроважмаш» та інших) до виконання проектів з розширення енергогенеруючих потужностей країн ЄС та України;

у аерокосмічній галузі:

- розпочати спільне виробництво модернізованого Ан-124, Ан-70, Ан-225, якісні характеристики вантажопідйомності яких мають світовий попит;
- створити консорціум з випуску пасажирських літаків з кількістю посадкових місць менше 100 та транспортних літаків вантажопідйомністю від 10 до 20 т, які не виробляють ні Boeing, ні Lockheed. Для США ця пропозиція актуальна, враховуючи наміри освоєння шельфу Північного Льодовитого океану та невибагливість вітчизняних моделей літаків Ан (короткий шлях зльоту-посадки, економічність і вантажопідйомність). До того ж є можливість комплектації двигунами General Electric;

– надати технологічну допомогу у створенні системи ПРО/ППО на принципах "розумної оборони" у співпраці з США та країнами ЄС через участь у міжнародних проектах створення, лізингу або закупівель сучасних систем ППО/ПРО. Водночас Україна має можливість зі створення ракет-мішеней для національної ПРО США;

– розширити співробітництво в проектах із проведення випробувань та використання маршових двигунів, двигунів верхніх ступенів та космічних буксирів на ракетах-носіях нової розробки та інтеграції цих двигунів до вже розроблених ракет-носіїв;

у галузі сільськогосподарського машинобудування:

– здійснити реалізацію з країнами ЄС, зокрема Нідерландами, Німеччиною, Францією, Польшею спільних проектів з виробництва високотехнологічних видів продукції для АПК (тракторів, зернозбиральних комбайнів), попит на які майже повністю (відповідно по 97,3% і 95,9%) забезпечується за рахунок імпорту. Також це стосується виробництва техніки для малого та середнього сільгоспбізнесу (мотоблоки, малі трактори);

у фармацевтичній галузі надати технологічну допомогу щодо стимулювання створення технологічних парків з розроблення та виробництва інноваційних лікарських засобів та створення умов для локалізації фармакологічного виробництва з метою вбудування у світові промислові ланцюжки виробництв;

у сфері будівництва надати технологічну допомогу щодо енергозберігаючих виробничих технологій та економії енерговитрат у виробництві, підвищення енергоефективності будівель, особливо у житлово-комунальному господарстві, використання сучасних технологій будівництва (сендвіч-панелей, модульного житла для переселенців тощо) для відбудови житлового фонду та об'єктів соціально-культурного призначення.

- Реалізація спільних проектів за технологічної підтримки західних партнерів з організації повного циклу переробки титанових руд (від ільменіту до титанової продукції кінцевого споживання: титанового лиття, профілів, виробів), що забезпечить металом як власні потреби, так і закордонних споживачів: Boeing, Airbus, Embraer, Bombardier.

Обґрунтування. Цим замикаємо виробничі ланцюги на внутрішній ринок і виключаємо російське підприємство «ВСМВО-Ависма» з технологічного ланцюга та зменшуємо собівартість продукції.

- Розроблення і ухвалення Програми Українсько-Американського співробітництва у аерокосмічній галузі.

Обґрунтування. Законодавчим підґрунтям є: Угода між Урядом України і Урядом Сполучених Штатів Америки про гуманітарне і техніко-економічне співробітництво від 7 травня 1992 року на основі п. 4.3 Глобальні альянси для потреб розвитку у сферах економіки, охорони здоров'я, соціального захисту та освіти та Хартія Україна-США про стратегічне партнерство від 19.12.2008.

Документ має стосуватися нових перспективних напрямів співпраці у космічній сфері, зокрема: створення науково-дослідного центру NASA Challenger, розроблення стратегії створення «Космічної долини» спільно з міжнародними експертами, створення технопарку. Програма матиме мультиплікативний ефект та сприятиме подальшому розвитку співробітництва між державами; позитивним системним зрушенням в економічному та суспільному житті України через впровадження авіакосмічних, інформаційних та комунікаційних технологій і створення нових робочих місць у високотехнологічних секторах економіки (1 новостворене робоче місце в цих галузях створює 8–9 в суміжних сферах).

- Сприяння в оснащенні та організація за технічної допомоги країн ЄС вітчизняного виробництва приладів та обладнання для забезпечення акредитованих випробу-

вальних лабораторій України з метою проведення випробувань для перевірки параметрів безпеки та якості продукції відповідно до міжнародних стандартів і регламентів ЄС.

Обґрунтування. Наразі у більшості акредитованих випробувальних лабораторій України немає відповідних лабораторних приладів і обладнання, за допомогою яких можна здійснити випробування для перевірки параметрів безпеки та якості харчових продуктів для отримання сертифікату відповідності харчових продуктів згідно з вимогами технічних регламентів Європейського Союзу. У зв'язку з цим українські виробники змушені звертатися до акредитованих випробувальних лабораторій Польщі, Литви, Росії та інших країн задля отримання сертифікату на харчовий продукт. Розвиток виробництва приладів та обладнання для акредитованих лабораторій в Україні дозволить скоротити витрати на сертифікацію харчових продуктів різних галузей харчової промисловості і відповідно зменшить собівартість, а також сприятиме розвитку вітчизняного приладобудування машинобудівної галузі.

- У контексті реалізації комплексу заходів з захисту навколишнього середовища, передбачених директивами ЄС, можуть бути реалізовані спільні проекти у деревообробній галузі з виробництва пелетів (використання деревини і відходів деревини на паливні потреби) як для внутрішнього ринку, так і для потреб ринку країн ЄС.

Обґрунтування. Наразі є внутрішні потреби у цьому виді твердого палива у зв'язку з реконструкцією та модернізацією теплових котелень, а також стійкий попит на європейському ринку цього виду продукції. За даними Європейського пелетного консульства, сектор централізованого і приватного опалення житла в ЄС використовує до 10 млн т пелет, а за прогнозами експертів до 2020 р. цей обсяг подвоїться або й потроїться і до 2020 р. річна потреба цього виду палива в Європі становитиме близько 135 млн т.